

Profiel schets gemeente Bloemendaal-Overveen

Preambule

Deze profiel schets wil een beeld schetsen van de huidige situatie van de Protestantse Gemeente te Bloemendaal en Overveen. De schets is gebaseerd op het beleidsplan voor 2017-2020. Er ligt wel een overgangsbeleidsplan, maar nog geen nieuw beleidsplan voor 2020-2023. Uit de reacties die we als profielcommissie op de aan de gemeente voorgelegde concept-profiel schets hebben gekregen, blijkt dat er in de gemeente een grote behoefte bestaat aan een nieuw beleidsplan, waarin de richting voor de toekomst wordt vastgelegd. De gemeenteleden hechten eraan dat zij in de totstandkoming daarvan een actieve bijdrage kunnen leveren.

1 Wie zijn we

In het beleidsplan 2017 t/m 2020 staat: *De Protestantse Gemeente van Bloemendaal en Overveen is een open, oecumenisch gezinde gemeente die haar inspiratie vindt in de Bijbelse woorden van profeten, apostelen en psalmen. Het Bijbelse verhaal met daarin het grote bevrijdende thema van de exodus, dat gestalte kreeg in de Messias Jezus, wil zij zondag aan zondag gedenken en vieren. In deze wereld die gedomineerd wordt door heersende opinies, bestaande machtsverhoudingen, vooroordelen en taalverarming, horen wij in dit Bijbelse verhaal een hoopvolle tegenstem.*

De gemeente Bloemendaal-Overveen kenmerkt zich door een open kerkelijke gemeente te zijn. De gemeente wordt in het beleidsplan samengevat onder drie trefwoorden: visionair, open en betrokken. Daarbij wordt openheid op een verschillende manier ingevuld. Open in de zin dat zij pluriform is en iedereen zich er welkom mag weten. Maar ook in de zin van open voor nieuwe ideeën en nieuwe initiatieven. Eén van die initiatieven in dit kader is 'Kerk Open': twee keer per week is het kerkgebouw een paar uur open voor een ieder die binnen wil lopen. Verderop in de profiel schets wordt dit initiatief verder uitgelegd.

Het is een diverse gemeenschap, met een grote onderlinge betrokkenheid. Men is sterk in organiseren: zodra er iets gedaan moet worden, zijn er vaak vrij snel vrijwilligers in touw die allerlei dingen organiseren en regelen. Daarbij dient wel aangetekend te worden dat het vaak om dezelfde (harde) kern van vrijwilligers gaat, die soms ook al aardig op leeftijd zijn (hetgeen ook wel een afspiegeling van de opbouw van onze gemeente is). Ook zijn de informele lijnen in de gemeente vaak kort: men weet elkaar te vinden. Betrokkenheid is er ook in die zin dat mensen graag mee willen praten met wat er in de gemeente gebeurt.

2. Hoe geven we uitdrukking aan het beleidsplan

In het algemeen beleidsplan 2017-2020 is vastgelegd wat de prioriteiten van de gemeente zijn. Hierin worden de volgende speerpunten genoemd: ouderen, jeugd en jongeren, vluchtelingen, de samenleving in Bloemendaal en Overveen en oecumene.

Daarnaast is er een diaconaal beleidsplan, waarin is vastgelegd hoe de doelstellingen en taken binnen de gemeente vorm moeten krijgen op diaconaal gebied.

Qua bestuurlijke structuur ligt er een document: "Gesprek over kerkenraad nieuwe stijl in de kerkenraad van 10 april 2018", waarin de huidige structuur wordt beschreven en aanbevelingen worden gedaan voor verbeteringen.

Liturgie en eredienst

De zondagse eredienst vormt het hart van de gemeente. In die eredienst weten we ons als gemeente van Christus geroepen om de lofzang gaande te houden. Daarbij staan de Bijbelse woorden centraal, ingebed in een liturgie waarin ook ruimte voor vernieuwing is. De gemeente hecht aan een goede muzikale ondersteuning van de diensten, bijvoorbeeld in de vorm van een professionele organist en de bijdrage van de cantorij.

Naast de zondagse erediensten wordt er in de veertigdagentijd ook elke week een vesper georganiseerd door gemeenteleden. Deze vieringen hebben een wat ander karakter dan de zondagse eredienst. Zij monden uit in de viering van het Paastriduüm (de vieringen van Witte Donderdag, Goede Vrijdag en Stille Zaterdag) in de Goede Week.

Doelgroepen

Op het gebied van de *jeugd* is er veel opgebouwd de laatste jaren. Daarbij hebben juist de niet-binnenkerkelijke activiteiten (vieringen met de plaatselijke basisscholen, kerstfeest op het Dorpsplein, Palmпасen) ervoor gezorgd dat er veel nieuwe (basisschool)jeugd in de kerk kwam. En met hen werd dus ook de belangrijke groep van hun ouders bereikt. Daarbij is het wel belangrijk dat dan ook bij de erediensten een inhoudelijk goed programma voor de kinderen wordt aangeboden. Ouders vinden het juist in deze tijd, waarin via scholen e.d. kinderen steeds minder in aanraking met de Christelijke traditie komen, belangrijk dat er iets goeds wordt aangeboden.

Maar ook bij de ouders zelf en hun generatiegenoten zonder kinderen (*middengroep*) is veel behoefte aan verdieping en bezinning gebleken, wat zijn neerslag onder andere heeft gekregen in een aantal levendige activiteiten, zoals de kring "Op verhaal komen".

Ook voor de *ouderen* is er de afgelopen jaren veel opgebouwd: er zijn nieuwe initiatieven, veel activiteiten, en Juup van Werkhoven, de predikant die met name het ouderenpastoraat in haar portefeuille had, heeft – in uitstekende samenwerking met de pastorale vrijwilligers – een ouderenpastoraat opgezet dat staat als een huis.

Omgeving

De maatschappelijke betrokkenheid vindt met name plaats via diaconale projecten. Een belangrijke (al jarenlange) verbondenheid van de gemeente is met het project Stem in de Stad, in Haarlem-Centrum. Niet alleen gaat hier regelmatig geld vanuit de diaconie heen, maar ook zijn er mensen vanuit onze gemeente actief bij Stem in de Stad als vrijwilliger. Ook de banden met de woongemeenschap De Ark, waar mensen met en zonder beperking samen leven, bidden en werken, zijn warm te noemen. Bewoners van De Ark wonen regelmatig de erediensten bij, en ook voelen gemeenteleden zich betrokken bij De Ark. Er is bijvoorbeeld een keer een bezoek van de tienergroep aan De Ark geweest.

De afgelopen jaren is met regelmaat een Rooseveltweek georganiseerd. Dit is een vakantieweek voor ouderen en kwetsbaren. Bij de organisatie zijn veel vrijwilligers uit onze gemeente betrokken. In de tijd van de vluchtelingen crisis (rond 2015), werden er in Bloemendaal een aantal statushouders gehuisvest. De kerk heeft toen (o.a. in samenwerking met het plaatselijke Vluchtelingenwerk) op diverse manieren ondersteuning geboden. Op deze wijze probeert de gemeente Bloemendaal-Overveen gestalte te geven aan haar evangelische roeping om om te zien naar haar naaste, met name voor hen die dat nodig hebben.

De kerk probeert er duidelijk te 'zijn' voor de omgeving. Activiteiten als het kerstfeest op het Kerkplein hebben een open karakter. Zo is de afgelopen jaren tijdens de kerstnachtdienst de evangeliëlezing gedaan door de burgemeester van Bloemendaal. Ook valt te denken aan de 'adventshut', een tent die in adventstijd voor een plaatselijk restaurant wordt opgezet door de eigenaren, en waar iedere dag een verhaal wordt verteld. Er zijn ook (met name op persoonlijk niveau) contacten met Welzijn Bloemendaal en de burgerlijke gemeente (eenzaamheidsproject). Men weet elkaar in ieder geval te vinden.

Dan is er nog 'Kerk Open'. In het kader hiervan is het kerkgebouw twee keer per week geopend, waarbij we een plek van stilte en bezinning willen bieden middenin het dorp, een plek waar iedereen binnen kan lopen om even op adem te komen in de hectiek van ons bestaan. Bezoekers kunnen een kaarsje aansteken, bidden of gewoon even stil zijn. Er is iemand van de vrijwilligers aanwezig om een luisterend oor te bieden. Maar ook voor wie gewoon even wil genieten van het monumentale pand, of wat meer actuele informatie over de kerk wil krijgen, is van harte welkom. Er is een goede samenwerking met de stichting Vrienden van de Dorpskerk.

Een andere activiteit die uitdrukking geeft dat we er als kerk voor de omgeving willen zijn, is Areopagus. Hierbij wordt iedere maand iemand geïnterviewd die een maatschappelijk relevant thema aan de orde stelt. Ook zijn er via YouTube filmpjes uitgezonden onder de titel 'Tegengif', waarin mensen werden geïnterviewd over de impact van de coronacrisis op hun leven en de maatschappij. Deze activiteiten zijn opgezet door onze voormalig predikant Ad van Nieuwpoort, en de gemeente hecht eraan dat dergelijke activiteiten worden gecontinueerd.

Sinds oktober 2018 mogen wij ons officieel Groene Kerk noemen. Dit betekent dat onder leiding van de Groene Kerkcommissie de gemeente ieder jaar één of meerdere stappen zet op weg naar verduurzaming. Onze gemeente was al actief met de verkoop van Fair Trade artikelen, ondersteuning van de Voedselbank, kledinginzameling en verantwoord onderhoud van de kerktuin. De afgelopen jaren zijn daar de volgende thema's aan toegevoegd: Green Key is leidraad bij gebouwenbeheer geworden, het energieverbruik wordt bewaakt, en in de zomer van 2020 zijn er bijenkorven geplaatst in onze kerktuin. Verder bereiden we ieder najaar samen met de predikant de Groene Zondag voor. De komende tijd zoeken we met elkaar theologische inspiratie en verdieping rond duurzaamheid.

Overzicht van activiteiten/kringen:

- *Op verhaal komen (leeftijdsgroep 30-60)*
- *Juniortafel*
- *Tiengroep*
- *Bijbelklas*
- *Kleinkoor*
- *Cantorij*
- *Jaarmarkt*
- *Bijbeltafel voor ongelovigen*
- *Crèche (tijdens de zondagse eredienst)*
- *Vorbereidingsgroep kinderkring/kinderwerk*
- *Jaarlijkse jeugdevenementen rondom Palmpasen, Pasen, Kerst en de overstapdienst*
- *Blinkertkring*
- *Kerkpleinkring*
- *Zin in Ouderdom*
- *Oosterduinkring*
- *De Sierlijke Kroon*

- *Filosofiekring*
- *Voedselbank*
- *Verkoop fairtrade-artikelen*
- *Meelezen met de predikant*
- *Oecumenische pinksterviering in openluchttheater Caprera*
- *Zomeractiviteiten zoals de theemiddag en lunch zijn bijeenkomsten met een thema.*
- *De wintermaaltijd (is gericht op ontmoeting en onderling pastoraat)*
- *De handwerkgroep is gericht op onderlinge ontmoeting en onderling pastoraat.*
- *Tweemaal per jaar is er een toerustingsbijeenkomst voor alle contactpersonen*
- *Themabijeenkomsten zoals over dementie en voltooid leven en de kerkreisjes.*
- *Werkgroep Groene Kerk*
- *Kloosterweekend*
- *Gemeentelunch op de startzondag*
- *Tuinclub*

3. Wat voor gemeente willen we zijn?

We willen graag een open, bloeiende gemeente zijn, met aandacht voor ouderen, middengroepen, jeugd en jongeren, en een rol van betekenis spelen in de (burgerlijke) gemeente. We realiseren ons dat dit iedere keer opnieuw nieuwe invulling vraagt. En dat dit het moment is om daarover met elkaar in gesprek te gaan. We gaan bij wijze van bezinningsgesprek in gesprek met de gemeente om na te gaan hoe zij de concrete invulling hiervan ziet.

4. Over welke middelen beschikken we?

Op dit moment is er ruimte voor een reguliere predikant 1,0 fte en een predikant voor structurele hulpdiensten (op dit moment ingevuld met als specifieke taak 'ouderen' 0,4 fte). Er is geen formatie voor jongerenpastoraat. Daarnaast is er nog 2,49 fte aan overige 'beroepskrachten (kerkelijk bureau, op dit moment ingevuld door twee medewerkers (resp. 0,92 en 0,28 fte); twee kosters (allebei 0,56 fte); en een organist/cantor in vaste dienst (0,18 fte)). Ook zijn op freelancebasis nog een invalorganist en cantor werkzaam.

De kerkelijke gemeente Bloemendaal-Overveen mag kerken in de eeuwenoude Dorpskerk. Een monumentaal pand dat na de verbouwing een aantal jaar geleden nu ook geschikter is voor multifunctioneel gebruik. Er zijn (bijna) geen ruimtes voor activiteiten buiten de eredienst in de kerk zelf, maar daarvoor heeft de gemeente de beschikking over het Kerkelijk Centrum, aan de andere kant van de straat. De verbouwing van Maranatha, een gebouw in eigendom van de kerk, zou uitkomst kunnen bieden voor andere activiteiten. Sinds de fusie op 1 januari 2009 zijn twee van de drie kerkgebouwen afgestoten: één ervan, de Opstandingskerk, ligt in Haarlem tegen Overveen aan, waardoor de Dorpskerk voor de voormalige gemeenteleden van die kerk wel verder weg ligt. Onze gemeenteleden wonen dus in een geografisch sterk verspreid gebied. Dat is met name voor de ouderen wel een aandachtspunt.

Op het gebied van communicatie heeft onze gemeente diverse kanalen en media tot haar beschikking: ten eerste de (hardcopy-)uitgave van het Maandbericht. Een fraai vormgegeven en informatief blad. Ten tweede is er een website, die zeer regelmatig wordt bijgewerkt en goed wordt bezocht. Ten derde wordt er elke week een nieuwsbrief rondgestuurd aan gemeenteleden en een brede kring van andere belangstellenden.

De faciliteiten waarover de gemeente Bloemendaal-Overveen beschikt, zijn over het algemeen goed. Radio Bloemendaal beschikt als waardevol onderdeel van onze gemeente over een geavanceerde studio, zodat de kerk al vóór coronatijden over uitstekende uitzendmogelijkheden beschikte. Ook staat er een goede geluids- en beeldinstallatie. De toegankelijkheid voor minder validen is niet overal even goed. De banken zijn lastig om in te komen. Ook het Kerkelijk Centrum is voor minder validen best lastig te bereiken. Gemist wordt nog een goede ruimte voor crèche/kindernevendienst, en voor jeugd is er niet echt een fijne ruimte in de kerk/Kerkelijk Centrum.

Radio Bloemendaal is tijdens de coronacrisis eens te meer een zeer waardevol onderdeel van onze gemeente gebleken. Dankzij alle kennis en de moderne studio (eerst in de Vijverwegkerk, daarna na de verbouwing van de Dorpskerk boven de kerkzaal van de Dorpskerk) die er al waren, konden de zondagse erediensten soepel worden uitgezonden via internet. Dit heeft de verbondenheid binnen de gemeente zeker positief beïnvloed. Ook werden er andere uitzendingen georganiseerd, zoals diverse series van predikant Juup van Werkhoven, die een bemoediging waren voor de gemeente. Zo draagt Radio Bloemendaal al sinds 1924 bij aan de ambitie van open kerk zijn.

Er heerst binnen de gemeente een bepaalde mate van bezorgdheid ten aanzien van de toekomst. Het lijkt wel alsof de combinatie van twee vertrekkende predikanten en de coronacrisis de gemeente in een staat van verweesdheid heeft achtergelaten. Maar deze verweesdheid laat ook zien dat er een bepaalde honger en verlangen is. Om opnieuw gevoed en geïnspireerd te worden.

Voor een indruk van de opbouw van onze gemeente volgt hieronder een kort overzicht van de demografische gegevens (stand: 12 november 2020).

N.B. Aangezien het aantal leden getalsmatig weliswaar groot is, maar het aantal financieel bijdragende leden beperkt, is dit wel reden tot zorg.

WOONPLAATS	PE*
BLOEMENDAAL	262
OVERVEEN	134
HAARLEM	180
AERDENHOUT	6
BENNEBROEK	3
BENTVELD	2
HEEMSTEDE	11
VOGELENZANG	4
DRIEHUIS	5
IJMUIDEN	1
SANTPOORT-NOORD	7
SANTPOORT-ZUID	26
VELSERBROEK	9
OVERIG	28
BUITENLAND	6
	684
LEEFTIJD	TOTAAL
0 - 20	146
20 - 29	50
30 - 39	59
40 - 49	126
50 - 59	156

60 - 69	155
70 - 79	180
80 - 89	131
90 - 99	51
100 +	6
	1060

*PE= Pastorale Eenheid (d.w.z. één adres).